

Wacht op mij!

Michele Serra

Wacht op mij!

VERTAALD UIT HET ITALIAANS

DOOR ETTA MARIS

Lebowski Publishers, Amsterdam 2014

Voor het eerst uitgegeven in november 2013 onder de titel
Gli sdraiati door Giangiacomo Feltrinelli Editore, Milano, Italy
© Giangiacomo Feltrinelli Editore, 2013
© Vertaling uit het Italiaans: Etta Maris, 2014
© Nederlandse uitgave: Lebowski Publishers, Amsterdam 2014
© Auteursfoto: Roberto Dassoni
Omslagontwerp: Dog and Pony
Omslagfoto: Getty Images
Typografie: Perfect Service, Schoonhoven

ISBN 978 90 488 2069 6
ISBN 978 90 488 2070 2 (e-book)
NUR 302

www.lebowskipublishers.nl

Lebowski Publishers is een imprint van Dutch Media Books bv

voor Teresa en Giovanni
voor Tommaso en Federico

I.

Waar ben je verdomme?

Ik heb je al minstens vier keer gebeld, maar je neemt nooit op. Je mobiele telefoon gaat net zo vruchteloos over als die van overspelige echtgenoten en gekwetste minnaressen. Het eindelijk, voortdurende rinkelen doet ofwel actieve onwil, ofwel milde ongeïnteresseerdheid van jouw kant vermoeden: ik weet niet welke van de twee soorten 'ik neem niet op' het meest beduidend is.

Om nog maar te zwijgen over de doodsangsten die ik uitsta als ik je niet kan bereiken, dat wil zeggen: altijd. Ik heb geleerd die angsten onder te brengen bij mijn ondeugden, niet langer bij jouw fouten. Maar daarom zijn ze nog niet minder zwaar te verduren. Elke ambulancesirene, elke weerkaatsing van een sterfgeval op het journaal opent het deksel van de doos van mijn angsten. Ik zie verkreukelde scooters, bloedige vechtpartijen, dodelijke overdoses, politieagenten in de weer om een of andere illegale braspartij in toom te houden. Ik lees met masochistische gulzigheid de ramprubrieken over jouw soortgenoten, platgedrukt in de massa tijdens raves, gevloerd door een of ander chemisch brouwsel, de keel doorgesneden tijdens een nachtelijke vechtpartij op een of andere anonieme parkeerplaats bij een discotheek, doodgeknuppeld door agenten die hun uniform onwaardig zijn.

Een niet-ingecalculeerde moederlijke kwetsbaarheid doet mijn mannelijke aplomb verweken. Ik merk dat ik de twee

zwakheden bij elkaar optel: de hunkering van de Moeder om te beschermen, het dwingende verlangen van de Vader naar rechtschapenheid. Ik zie hoe ik je tegelijkertijd te hulp schiet en streng berisp; schizofrene karikatuur van het gezag.

(Gezag: sinds je geboorte organiseer ik rondom dit woord vergaderingen die even hoogdravend zijn als vaag. De sprekers hebben allemaal mijn gezicht en in deze vergadering komen mijn intellectuele scherven bijeen om te proberen de verloren eenheid te hervinden, en iedereen verwijt alle anderen dat ze dom zijn. De ideale titel van deze chaotische bijeenkomst zou zijn: *Hoe vaak had ik in plaats van je uit te schelden je juist moeten strelen? Hoe vaak heb ik je gestreeld terwijl ik je eigenlijk had moeten uitschelden?*)

Het enige wat ik zeker weet, is dat je thuis bent geweest. De sporen van je aanwezigheid zijn onmiskenbaar. De kelim in de hal is een bergje met plooien en dalen. Zijn eerlijke, rechthoekige vorm kan niet ontsnappen aan jouw komen of gaan: hij wordt ontwricht door de afdruk van jouw enorme schoenen, elke stap van jou correspondeert met een verandering van de oorspronkelijke vorm. Eeuwen van handvaardigheid van tientallen volkeren – Kaukasiërs, Maghrebijnen, Persianen, Hindoestanen – worden omgewoeld wanneer jij daar loopt.

Ten minste drie van de vier hoeken zijn opgekruld en een paar grote, golvende, niet parallelle plooien doen het horizontale aanzicht van het kleed veranderen in het van nature ongelijkmatige silhouet van de aardkorst. 's Winters voegen sporen van modder en dorre bladeren gewaagde varianten van Land Art toe aan de strenge geometrische decoraties van de kelim. 's Zomers is de ramp iets geordender, minder betoverend vergeleken bij het winterse pièce de milieu. Maar de schoen die afdrukt en ontwortelt is steeds dezelfde: jij en je volksstam hebben

sandalen en instapschoenen afgeschafte ten gunste van schuiven van opgevuld rubber die jullie voeten het hele jaar door verzwellen, in ijskoude sneeuw en in gloeiend heet zand. De baan van de aarde om de zon is jullie onbekend, jullie kleden je in een sneeuwstorm precies hetzelfde als wanneer de zon je schedel doet koken, jullie beschouwen weersomstandigheden als een detail dat tevergeefs klopt op het omhulsel van jullie cocon.

In de keuken is de gootsteen gevuld met vuile borden. Klodders saus, inmiddels ingedroogd door het vele koken, bedekken het fornuis. Dit is de norm. De uitzondering (die in vrolijke opeenvolging kan variëren) is een aangekoekte pan, of het vergiet met geamputeerd handvat, of een ovenschaal met een restje macaroni dat zijn schimmel produceert precies op de plank voor de koelkast: een stap verder en het zou gered zijn, maar jouw meesterlijke vermogen om mee te gaan met de entropie van de wereld zit precies in dit piepkleine, nauwelijks waarneembare verschil tussen 'gedaan' en 'niet gedaan'. Ook als het nauwelijks moeite zou kosten om de cirkel te sluiten, laat jij hem open. Je bent een perfectionist in nalatigheid.

In huis slingert meer dan één asbak rond die overloopt van peuken. Hopelijk niet alleen van jou. Hier en daar stroomt uit het bergje een rebelse eenling, op de tafel gerold of op de grond gevallen. Met name de bank, jouw favoriete habitat, wordt opgesierd door asresten. Jij brengt je leven liggend door. Behalve in de keuken, waar een ranzige geur overheerst, is het huis doordrenkt van de stank van sigarettenpeuken, en zelfs ik, die ook rookt, vind het onmogelijk om die doodsmantel te classificeren als het residu van iets prettigs. De meest ongeneeslijke kettingroker zou een paar keer per week hier moeten komen om met wat hem rest aan longen deze verbrande, modderige lucht in te ademen. Hij zou bevrijd zijn.

Bijna stralend in dit gore en naar duisternis neigende tafereel is het sneeuwwitte aureool bij de koffiemachine. Het is gemaakt van suiker. Je zal het wel aanstellerig vinden om met je lepeltje de omtrek van het kopje te zoeken en daarom strooi je viriel je suiker met het brede en bruuske gebaar van een zaaier. Als je vervolgens het kopje optilt blijft er in het midden een maagdelijk rondje over, met een ring van suiker eromheen. Ik ben eraan gehecht geraakt, net als aan de mieren die soms in strak gelid komen grazen op jouw onbedoelde hemellichaam.

De badkamervloer ligt bezaaid met natte handdoeken. Een handdoek ophangen aan het handdoekenhaakje is een activiteit die jij waarschijnlijk onbegrijpelijk vindt, net als alle handelingen die leiden tot het sluiten van de cirkel. Net als een la dichtdoen, of een kastdeur, nadat je die hebt geopend. Net als je kleren, die je overal neersmijt, van de vloer oprapen en opvouwen, die sweaters die eruitzien alsof ze zijn gedragen door een lichaam dat alleen bestaat uit ellebogen, met uitstulpingen ook op plaatsen die geen enkele bestaansreden hebben, en bovendien zijn opgevuld met het τ -shirt dat je in één beweging uittrekt samen met elk kledingstuk dat je eroverheen draagt. Het bovenste gedeelte van je klerenkast is één grote massa, een blok multiplex dat zich vormt wanneer er kleren bij komen, maar niet uiteenvalt wanneer er kleren weggehaald worden.

Overal vuile onderbroeken. Duizenden. Miljoenen. Opgerold tot balletjes die vanwege hun geringe gewicht en de beperkte ruimte die ze innemen niet allemaal op de grond terechtkomen. Sommige ook op planken en tafeltjes, als belletjes die in alle hoeken van het huis zijn vrijgekomen uit een mysterieus gas.

Altijd wel een elektronisch apparaat dat niet is uitgezet. Op de muren van het donkere huis gedempte schijnsels van controlelampjes, ledlampjes, zoemende beeldschermen als gloeiende kolen in de kachel van plattelandshuizen. Vaak vertoont de televisie in je kamer ook als jij er niet bent een van die Amerikaanse satirische cartoons (*Family Guy* of *The Simpsons*) waarin de consumptiemaatschappij wordt bespot. Of het is de laptop die muziek uitbraakt en verlaten op je bed ligt te reutelen (ik heb – tevergeefs – geprobeerd je uit te leggen dat dat heel gevaarlijk is, dat het hele huis kan afbranden. Dit is mijn miserbare manier van gezag uitoefenen.)

Alles blijft aanstaan, niets wordt uitgezet. Alles blijft openstaan, niets wordt gesloten. Alles wordt begonnen, niets wordt afgemaakt.

Jij bent de perfecte consument. De droom van elke tiran of ambtenaar van de moderne dictatuur, voor wie het, om zijn delirante muren overeind te houden, noodzakelijk is dat iedereen meer verbrandt dan hem verwarmt, meer eet dan hem voedt, meer verlicht dan hij kan zien, meer rookt dan hij kan roken, meer koopt dan hem bevredigt.

2.

Volgens alle voorspellingen zullen halverwege deze eeuw de ouderen de heersende klasse in het westen zijn. Behoudens succesvolle invasies door de arme volkeren (arm en jong zullen dan synoniemen zijn, of zijn dat nu eigenlijk al), zal meer dan de helft van de bevolking bestaan uit personen van 75 jaar en ouder. Ik herhaal en benadruk: meer dan de helft van de bevolking. Miljarden kunstgebitten zullen klapperen op het ritme van de resttijd, miljarden incontinentieluiers zullen de laatste druppels uit verdorde lijven absorberen. Een krachteloze en achter hekken weggeborgen mensheid zal trachten haar macht te verlengen voorbij elke logische grens. Ik heb enige kans om daar deel van uit te gaan maken, mits ik mijn bloedvaten op orde houd, stop met drinken en roken en de kaasjes laat staan. Maar zal ik samen met andere levende doden tai chi kunnen beoefenen in een park zonder dat een sluipschutter van het Jongeren Bevrijdingsfront mij vanaf een dak midden in het voorhoofd raakt? Daarmee met één goed gemikt schot een eind makend aan mijn leed, en vooral aan het zijne?

Deze zojuist geschetste spectaculaire oorlogsperiode is slechts een van de vele aangrijpende episodes van de Grote Eindoorlog, de oorlog tussen Ouderen en Jongeren, die de titel zal leveren voor een grootse, definitieve roman waaraan ik nu al een tijdje werk: *De Grote Eindoorlog*. Minstens een paar delen. Minimaal van Tolstojaanse dikte. Natuurlijk vereist de defini-

tieve versie een rijpheid van expressie die op mijn leeftijd niet haalbaar is. Daarom zal ik de roman pas schrijven tussen mijn negentigste en vijftienvestigste, verschanst in een versterkt resort samen met andere vermogende stervenden zoals ik, *manu militari* verdedigd door piepjonge Aziatische en Afrikaanse huursoldaten die worden overbetaald om hun leeftijdgenoten neer te schieten en zo onze obscene doodstrijd te beschermen. Voorlopig maak ik alleen maar aantekeningen, begin ik nu en dan aan een hoofdstuk, werk ik personages uit. Als je wilt zal ik je een keer iets laten lezen.

Ik weet nog niet of ik de Ouderen of de Jongeren zal laten winnen. Beide opties hebben hun voors en tegens, ik bedoel vanuit narratief oogpunt, want over het biologische oogpunt bestaan geen twijfels: of de Jongeren winnen, of de mensheid met heel haar glorieuze slijmspoor kan opsodemieteren. Het is overigens mogelijk, zeer wel mogelijk, dat een 95-jarige schrijver (dat zal mijn leeftijd zijn wanneer met mondiale sensatie *De Grote Eindoorlog* uitkomt) weliswaar partij kiest voor het overleven van de Ouderen, maar hypocriet genoeg is om dat te verdoezelen, ook om niet in te druisen tegen het ethisch gevoel van de lezers en met name de lezeressen, die, zoals men weet, per definitie zeer gehecht zijn aan het idee van voortzetting van de soort.

Ik heb besloten dat de held van het boek in staat moet zijn om de superieure vooruitziende blik van de Ouderen – oftewel van de schrijver zelf – en de redenen van dat verwarde maar in wezen geoorloofde perspectief dat ze ‘de toekomst van de mensheid’ noemen, tot een synthese te brengen.

Kortom, de held van het boek kan niet anders dan een verrader zijn. Hij heet Brenno Alzheimer (de naam is provisorisch, ik ben bang dat hij te karikaturaal is: laat duidelijk zijn dat *De*

Grote Eindoorlog een historisch fresco met een sterk dramatische inslag wordt) en is een van de leiders van de Ouderen, een aftandse en zeer gerespecteerde intellectueel. Hij heeft sympathie voor de vijand, beraamt in het diepste geheim een overwinning van de Jongeren en offert zich zelfs op voor de goede zaak. Hij wordt ontdekt en veroordeeld tot de kogel, maar slaagt erin vóór de executie te sterven door zijn medicijnen tegen hoge bloeddruk niet meer in te nemen.

Natuurlijk ben ik Brenno Alzheimer.

3.

Vandaag ben je wakker geworden op hetzelfde moment dat de hele stad wakker wordt. Wanneer het menselijk concert (het dreunen van het verkeer, het knarsen van de rolluiken, het klepperen van de voetstappen) steeds sterker aanzwelt. Wanneer de mensen naar hun werk gaan, de kinderen naar school, alles fris en nieuw lijkt en iedereen deel lijkt te hebben aan hetzelfde ritme, leden van dezelfde gemeenschap.

Heel jammer dat die stad Anchorage is.

Het is nu zeven uur 's avonds. Het wordt donker. Voor de rest van de wereld is het bijna tijd om te eten. Niet voor jou en je volksstam. Voor jullie is het nooit bijna tijd en is de tijd nooit voorbij. Niet de sociale tijd – de tijd van de horloges, van de menselijke samenleving – noch de natuurlijke tijd – de afwisseling van licht en donker, de tijd die het ritme van de wereld dicteert en het leven van de dieren en de planten regelt, de tijd die de beweging van het universum laat weerkaatsen tot in de minutieuze meanders die ons herbergen – lijkt de gang van jullie leven te kunnen beïnvloeden.

Je slaapt. In je klassieke opstelling, op de bank, in onderbroek, voor de televisie die aanstaat. Ik zet hem uit. In de kamer waar het eindelijk stil is drijft het zachte licht van een herfstmiddag. Jouw profiel, op de grens van volwassenheid, komt aarzelend over, alsof het kind dat je bent geweest het nog voor zichzelf wil opeisen. De onderuitgezakte onsamenhangendheid van je lichaam valt weg bij je intacte gezicht, je gladde gelaatstreken. Je adem is licht, je voorhoofd ontspannen, je oogleden zijn glad en strak als een nooit geopend boek. Ik heb heel duidelijk het gevoel dat dit moment – precies dit moment – het laatste moment van je kindertijd is. Die kinderlijke gloed, die zelfs soms nog bij oude mensen de sporen van het begin zichtbaar maakt, zal verdwijnen en vervolgens in de loop van de jaren steeds minder vaak terugkomen. Maar op dit moment heeft jouw slapende gezicht een zuiverheid van lijnen die nooit meer te evenaren en dus definitief lijkt: het bevat een vaarwel aan de (weinige) jaren van onschuld.

Ik denk aan hoe makkelijk het was om van je te houden toen je klein was. Aan hoe moeilijk dat nu is, nu onze posturen gelijk zijn, nu jouw stem op de mijne lijkt en dus aanspraak maakt op dezelfde klanken en volumes, nu de ruimte die wordt ingenomen door onze lichamen dezelfde is.

De natuurlijke liefde die men koestert voor kinderen is geen verdienste. Die vereist geen andere vermogens dan instinctie-

ve. Ook een idioot of een cynicus is daartoe in staat. De teef die voor het eerst werpt is totaal onervaren maar zij opent met haar tanden de placentazak, likt de neus van haar pups zodat ze gaan ademen, zorgt dat ze op haar buik glijden en geeft zich over aan het gulzige zuigen van zeven, acht levensdiefjes. Het is jaren later, het is wanneer je kind (de hulpbehoevende engel die jou het gevoel gaf dat je god was omdat je hem voedde en beschermde, en jij vond het fijn om je sterk en goed te voelen) zich transformeert in een gelijke van jou, in een man, in een vrouw, kortom in iemand zoals jij, het is dán dat van hem houden de deugden vereist waar het op aankomt. Geduld, geesteskracht, autoriteit, strengheid, generositeit, voorbeeldigheid... veel, veel te veel deugden voor iemand die intussen probeert verder te leven.

‘Iemand die intussen probeert verder te leven’, dat is een eerlijke definitie van de gemiddelde ouder: ik bedoel ouders van mijn generatie, maar voor de volledigheid – maar met veel minder bezorgdheden dan wij – ook de ouders die ons zijn voorgedaan. Met het sterke vermoeden – bijna een zekerheid – dat de vorige generaties veel beter waren uitgerust dan de onze, waar het aankwam op de kunst niet over zich heen te laten lopen door hun kinderen.

Toen ik klein was mochten kinderen niet samen met de ouders aan tafel zitten zolang ze zich niet wisten te gedragen. De ouders wilden rustig eten en praten. Kinderen zijn hinderen aan tafel, ze onderbreken, ze eisen alle aandacht op. Ik weet niet of het goed of fout was om ze buiten te sluiten van de grote-mensendis. Maar het was in elk geval wel functioneel: en mijn ervaring is dat het dat ook was voor ons, de kinderen.

Bij mijn grootouders thuis, aan zee, tijdens de eindeloze zomeravonden, aten mijn broer en ik vooruit, in de keuken of

liever nog op het terras. We zaten aan een tafeltje van rood en wit ijzer en genoten van een speciaal menu dat ons vrijstelde van de dreigende gruwelen die in gereedheid werden gebracht voor de volwassenen. Gewoonlijk werd er voor ons een helder soepje bereid (het liefst met griesmeel en heel veel Parmezaanse kaas), tong, stukjes perzik en af en toe een weelderige crème caramel die werd opgediend in een taartvorm met vakjes. De volwassenen kwamen om de beurt bij ons kijken en ik herinner me met dankbaarheid de korte duur van die inspecties, de opgewekte eenlettergrepige woorden waarmee ze zich van het klusje afmaakten terwijl ze het ijs in hun glas lieten tinkelen, en terwijl zij weer verdwenen in de eetkamer, het vooruitzicht daar te kunnen blijven en in alle rust op een ligstoel de *Donald Duck* te lezen onder het gefluit van de zwaluwen in het dovende licht. Het was zo'n zeldzaam moment waarop de onbeweeglijke tijd van mijn jeugd in een voorspelling zijn onbegrijpelijke verstriken onthulde. Maar de nacht hoefde maar te komen, met al die feestelijke sterren, de lichtjes van de boten op zee, het geritsel en de stank van de muggen en de nachtvlinders die werden geëlektrocuteerd door de blauwige grill die aan de terrasmuur hing, of alle weemoed werd weggeveegd om mij terug te geven aan het oneindige geluk van de zomer.

Nu ik eraan terugdenk realiseer ik me dat ik die afgezonderde maaltijden niet heb ervaren als buitensluiting maar als uitbreiding. Zolang ik bouillon met griesmeel, tong en crème caramel kon eten met mijn broer tussen de zwaluwen die rakingen over het terras scheerden, betekende dat dat ik kind kon blijven. Dat ik kind wás. Dat ik zo die ingewikkelde, geestige, soms nerveuze conversaties waarmee de volwassenen in de weer waren, kon uitstellen: ik hoefde alleen maar te genieten van de vage weerkaatsing van die ingewikkelde woorden, die mijn ligstoel bereikte. Die weerkaatsing van klanken bevestig-

de de geruststellende aanwezigheid van de volwassenen, degenen die voor mij zorgden, mijn beschermers. Ik bevond mij in de marge van hun wereld. Maar ik was niet verbannen. Ik was opgenomen in het aura van de grote familie, maar alleen gelaten in mijn periferie van dovend licht, van in gedachten verzonken lamlendigheid, van onverantwoordelijkheid. Kind, een kind dat telt hoeveel punten crème caramel er zijn, zich afvraagt hoeveel hij er nog kan eten en hoeveel zijn broer, en nog niet weet – gelukkig voor hem en voor de redding van zijn geest – dat het tellen van de crème caramelpunten en het inschatten van de honger van je broer je voorbereidt op de strijd van het volwassen leven, het onrustige snakken van de grote mensen, de onderdrukking en de macht...

Met weemoed denk ik terug aan die gelukkige margepositie van mijn kindertijd, aan dat ‘voor-leven’, dat zo gevuld was met geuren, met gelukzalige momenten van eenzaamheid, met lege, stille tijd, wanneer ik de nalatigheden of medeplichtigheden van de volwassenen zie, in restaurants, bij de herrie van hun lieverdjes die uitzinnig rondrennen, hysterisch gemaakt door een opgedrongen promiscuïteit zonder enige toerusting, zonder enige beschaving. Of wanneer ik het treurige exhibitionisme zie van kinderen die door de platvloersheid van hun ouders veranderen in miniatuurvolwassenen, voor de leeuwen van de wrange ijdelheid en het kindermoorddadige voyeurisme van de grote mensen geworpen. Vanuit het gebied in mijn hersenen waar de reactionairen die deel uitmaken van mijn sensibiteit en mijn ervaring als in een miniatuurparlement zitting houden, wordt streng vastgesteld dat elke instorting van de orde een onvermijdelijke instorting van de schoonheid betekent: en voordat een nieuwe schoonheid zal ingrijpen om onze levens weer orde en lucht te geven, kunnen er vele jaren of zelfs

vele generaties voorbijgaan. De progressieven weten niet wat ze hierop moeten antwoorden en verzoeken om schorsing van de zitting.